

De beste verfrol

Het heeft me een hoop van die Engelse kromme dingen gekost om de jukebox te voeden. Een term die onze hoofd WTK altijd voor vreemd geld gebruikte. De pub in Mostyn bleef nooit lang open maar de jukebox bevatte *Sultan of Swings* van Dire Straits en dat kostte mij meerdere muntjes. De Kaapverdise kok vond het ook prachtig. Wie kon toen vermoeden dat Dire Straits een wereldband zou worden? Een band waar je naar kan luisteren en waarna complete gitaar solo's in een keer in je systeem staan zonder dat je er invloed op hebt, zonder dat het ooit verveelt. En ook precies dat ene loopje in die live-uitvoeringen. Tot je er zat van hebt en er jaren niet naar meer naar luistert, maar opeens kan het je dan weer pakken.

Op een andere avond bezochten we daar in de buurt ook een discotheek. Volgens de hoofd WTK was er gegarandeerd een meisje te versieren. Met bijna de hele bemanning er naar toe, natuurlijk. De discotheek, op een pier gelegen, was stampvol. Heel erg gezellig. Het bier vloeide er rijkelijk. We bleven echter als stijve, verlegen zeelui rond onze tafel zitten en haalden om de beurt bier bij de bar. De meiden waren stuk voor stuk mooi, van mijn leeftijd in ieder geval, maar niemand was creatief genoeg geweest om zijn hengel uit te werpen.

's Nachts moesten we in de rij staan voor een taxi terug naar boord. Met z'n vijven in een taxi. Weet je wel hoe eng het is als je wat bier op hebt en je voorin zit in een Engelse taxi? Wat komt er dan veel op je af!

Bij de kade aangekomen zagen we alleen de toppen van de masten boven de kade uitsteken. Alsof de zee was leeggelopen. Wat hebben we gelachen toen we langs het glibberige trapje aan de kade vijftien meter naar beneden moesten klimmen. Een wonder na al die Engelse lagers. Maar zoals er wordt gezegd: Een zeeman komt altijd thuis....

We laadden er stukgoed; vaten asphalt, in nette rijen neergezet op de bodem van het ruim. Daarboven nog een laag en daarboven een halve laag. De rest van de lading waren dozen op pallets met onbestemde inhoud. Het hele ruim was rond geladen. Er kon geen doosje meer bij.

De lading was bestemd voor achtereenvolgens Oran, Algiers, Tunis en Sfax. Een mooie reis in dit vroege voorjaar van 1979.

De Golf van Biskaje kwamen we goed door. Volgens de ouwe had de Golf een slechte naam gekregen, doordat de zeilschepen vroeger door de vaak harde zuidwesten wind naar het land werden gedreven en daar slecht terechtkwamen omdat ze niet meer weg konden komen.

's Avond zat ik vanaf acht uur altijd bij de ouwe als hij wacht had van zes tot twaalf. Dan dronken we koffie met de hoofd WTK. Daarna probeerde de ouwe mij de kneepjes van het navigeren bij te brengen. Ik moest vuurtjes peilen, het radar interpreteren, koersen uitzetten, enz. Hij was gedreven om het mij te leren. Tot ik hem vertelde dat ik na mijn verlof niet meer zou gaan varen.

Teleurgesteld probeerde hij mij te overtuigen dat zeeman het enige beroep was met een reden van bestaan. Hij voer al vanaf z'n zestiende jaar en zou nooit meer anders willen. Hij was nu 36 jaar oud en kapitein op een mooie, moderne, Friese coaster. (Hij was inmiddels getrouwd met een Schotse dame die al een zoontje had. En ze hadden samen nog een baby.)

Wat wilde ik dan? Ik liet alleen de foto van mijn meisje zien. Hij was zuchtend op een kruk in het stuurhuis gaan zitten. Afwisselend kijkend naar de foto en naar de horizon. Hij begreep het heel goed, maar zei dat niet. Het was iets waar hij noch een ander tegen kon vechten. En toch vond hij dat ik elke avond om acht uur koffie moest komen drinken.

Het waren prachtige avonden. Varen in schemer en donker. Met lichtjes aan de horizon en bij helder weer de sterren erboven. En dan een enkele keer die bovennatuurlijke bliksem, met zijn gloed in de wolken. De totale zee voor een moment vastgelegd in fel blauw, hoogwaardig zilver. Een geheim dat alleen een zeeman kent.

Stiekem leerde hij mij toch positie bepalen en aan te tekenen op de kaart, kaart lezen, koers aanpassen, dieptes checken, navigatie-instrumenten te gebruiken. 'Kan je me e'm help'n', hoor ik hem nog zeggen. Hij bleef hopen dat ik het ging begrijpen en zou blijven varen. En er tussendoor

vertelden we elkaar allerlei verhalen uit ons verleden. De kapitein vertelde het volgende verhaal.

Hij was jonge matroos en onderweg per trein van Rotterdam naar Friesland samen met zijn stuurman en hoofdmachinist. Ze zetelden zich in een coupé waar een nette meneer, in een bijbehorend net pak gestoken, zat weggedoken in een krant. Na verloop van tijd liet de hoofdmachinist een wind. De meneer in pak liet geërgerd zijn krant zakken waarop de hoofdmachinist zei: 'Geeft niet hoor, meneer, doe ik ook wel eens.'

Op de wat langere reizen hadden we geweldige avonden met deze fantastische Friese kapitein. Ook hielp hij wel eens aan dek en dan bij voorkeur met het dekwassen. Hij hanteerde de brandslang die daar voor werd gebruikt, alsof het een veter was. 'Dan moet jij de slang achter me een beetje sturen', gaf hij mij als opdracht. Ik probeerde zo goed als ik kon als lichtgewicht de slang achter hem in goede banen te leiden. Maar soms trok hij zo hard aan de slang om vooruit te komen dat hij mij ongemerkt horizontaal in het gangboord trok. Verbaasd keek hij dan achterom en zag mij hangend aan de slang spartelend omhoog krabbelen. Hij verontschuldigde zich, maar lachte uiteindelijk, schuddend met heel z'n lijf inclusief grote buik. Totdat hij iets in het Fries zei. Ik verstond het nooit, maar begreep het altijd. Weer aan het werk. Zo'n kapitein was hij. Altijd bereid om aan dek de helpende hand te bieden.

We hadden Oran verlaten. De dozen waren gelost. Er was slechts een doos gesneuveld met daarin kleine doosjes Vicks. Kennelijk gebruikten ze dat ook in Noord-Afrika. Wekenlang hebben we geen last van verkoudheid gehad.

Nu lagen we voor de kust van Algiers. We moesten aan het anker, want er was nog geen kade vrij om te lossen. De ouwe vond het een mooie gelegenheid om het ruim te verven. Via de vaten met asfalt konden we mooi bij de hoge delen van de ruimwanden. De zilverkleurige verf voor het ruim was echt rotzooi en de ouwe vond dan ook dat we daar geen nieuwe verfrulletjes voor mochten gebruiken. De stuurman gaf mij de mooie opdracht om de rottiigste, meest gebruikt rolletjes te halen, zodat we die direct na gebruik konden weggooiden. Uit de bak haalde ik de rolletjes die geduldig in een gebruikte verfbus onder een laag water op werk lagen te wachten. Snel depte ik ze droog. Ik zag al dat er een paar wel erg slecht waren. Die waren gedeeltelijk gescheurd. Ik begreep niet waarom we die al niet hadden weggegooid. Maar goed, ze kwamen nu goed van pas. Snel graaide ik een paar rolhouders en een paar bezemstelen mee waar we de rolhouders op konden schuiven.

In het ruim stonden de ouwe en de stuur geduldig in de verf te roeren. 'Pas maar op dat je niet tussen de vaten valt', waarschuwde de ouwe zijdelings. Zal mij niet gebeuren, dacht ik nog. Voordat we klaar waren, kwamen de stuur en ik allebei een keer met een been tussen vier rechtopstaande vaten terecht. Tot op de dag van vandaag voel ik aan de deuk in mijn linkerbovenbeen dat er sneeuw aankomt. Zelfs in de zomer...

Op advies van de ouwe deden we ieder een poetslap over ons hoofd op een ingenieuze manier samengebonden. Het zou de verf uit onze haren, c.q. van een kaal hoofd houden. Gelukkig konden de Algerijnse autoriteiten ons niet zien in het ruim. We zagen eruit als piraten. Het zorgde er in ieder geval wel voor dat de sfeer erin kwam. We lachten niet. Het lag er dicht tegen aan.

Voor de ouwe begon direct ijverig te verven. De stuur begon aan de andere kant. Ik bleef wat heen en weer lopen en borstelde het ergste vuil van de wanden.

De ruimwanden begonnen er van op te knappen. Naar gelang werd de kleur inderdaad weer fris zilver in plaats van onbestemd roest bruin. In combinatie met het voorzichtige Middellandse Zee voorjaarszonnetje en de strak uitgelijnde rijen met vaten begon het ruim er als de binnenkant van een ruimteschip uit te zien. De vervende piraten pasten alleen niet in de scène. Totdat de ouwe zich omdraaide en geërgerd naar de stuur riep: 'Nou stuur, je hebt mij ook wel het rottiigste rolletje gegeven die je had!' Heel even, voordat ik in lachen uitbarstte, zag ik de voorkant van onze kapitein. Van top, zijn kale kop met poetsdoek, tot teen zat hij onder keurig verticale gestippelde zilveren lijnen. De stuur kwam naar ons toegelopen. De ouwe zag, zonder dat hij het wist, hoe hij

zelf er uitzag. De stuur had aan zijn voorkant eenzelfde patroon. Direct begreep hij waarom ik inmiddels aan de andere kant van het ruim helemaal scheef van het lachen, mijn pies probeerde op te houden. Onfortuinlijk, zoals de Engelsen zeggen, hadden ze allebei precies een gescheurd rolletje gekozen. Met het rollen waren druppeltjes zilverkleurige verf van de gescheurde stukjes afgeslingerd en hadden een prachtig verticaal patroon op de gebruiker achter gelaten. Het duurde even voordat we alle drie uitgelachen waren. Wat? Soms werd er gewoon gebruld! We konden gewoon niet meer ophouden. De Indonesische matrozen die aan dek bezig waren, bogen zich over het luikhoofd. We zagen door onze tranen de drie van nature gebruikte hoofden boven ons stom verbaasd naar ons staren.

Al snikkend heb ik andere rollen gepakt zonder scheuren. Het kon me niet eens schelen dat ik het met mijn blote handen deed.

Aan het eind van de dag lag het ruim er wonderschoon, volmaakt zilverkleurig en ruimtelijk bij. Voordat de lucht te vochtig werd, hebben we de luiken dicht, getrokken maar wel op de wielletjes laten staan.

De douches waren die avond heel lang bezet.

De eerstvolgende avond toen ik weer ging koffie drinken op de brug onderweg naar Leixous, Portugal, zag ik nog steeds in het gezicht van de ouwe een gespikkelde weerspiegeling in de groene gloed van het radar. En zo had ik later ook weer eens wat te vertellen.

CV, 8 maart 2013